

Fylkesstyret:

Namn	Verv	Oppmøte	Mobil	E-post	
Inge Martin Karlsvik, 6490 Eide	Leiar	Møtt	95264979	inge.karlsvik@mimer.no	
Anne Katrine Jensen, 6638 Osmarka	Nestleiar	Møtt	90156039	anne.katrine@hansgarden.no	
Odd Helge Gangstad, 6475 Midsund	Styremedlem	Møtt	40287112	odd.gangstad@gmail.com	
Arne Rekkedal, 6165 Sæbø	Styremedlem	Møtt	99649978	arne.rekkedal@tussa.com	
Gunnhild Overvoll, 6200 Stranda	Styremedlem	Møtt	97164856	gunnhildovervoll@hotmail.com	
Trond Malmedal, 6445 Malmefjorden	1. vara	Møtt	41631265	trond.malmedal@online.no	
Merete Bolme, 6613 Gjøra	Nestleiar BKL		90967963	mebo@live.no	
Yngve Røyen, 6640 Kvanne	Fylkesleiar BU	Møtt	90887102	yngve_15@hotmail.com	
Til orientering:					
Petter Melchior, 6214 Norddal	2. vara		92283477	petter.melchior@gmail.com	
Oddvar Mikkelsen 6640 Kvanne	3. vara		41460565	om@orkla.norgesfor.no	
Sekretariatet		Tlf. arb			
Arnar Lyche	Møtt	org.-sjef	71202897	41418871	arnar.lyche@bondelaget.no
Arild Erlien	Møtt	rådgevar	71202895	99726399	arild.erlien@bondelaget.no
Atle Frantzen		førstekonsulent	71202894	95245900	atle.frantzen@bondelaget.no
Anne Turid Myrbostad		førstekonsulent	71202890	95944610	anne.turid.myrbostad@bondelaget.no

Protokoll frå styremøte i Møre og Romsdal Bondelag 17.-20. september 2013 under styreturen til Irland.

Styresaker drøftet på Gardermoen 17. sept kl. 08.30-10.00, og i Irland 19. sept kl. 17-18.

SAKSLISTE**Faste saker for styret i Møre og Romsdal Bondelag:****1/2013 Godkjenning av saksliste**

Vedtak: Innkalling og saksliste godkjent

2/2013 Godkjenning av protokoll 27. mai 2013

Vedlegg: Protokoll er utsendt på e-post for godkjenning.

Vedtak: Protokoll frå styremøtet godkjend.

3/2013 Medlemsutvikling og medlemsverving

Vedlegg: Medlemsutvikling i lokallagene i Møre og Romsdal Bondelag hittil i år utsendt i lokallagsbrev 10. september

Medlemstal 01/01-13: 3.325

Medlemstal pr. 08/09-13: 3.283

Nyinnmelde hittil i 2013: 104 Utmelde: 146

4/2013 Arbeids- og møteplan 2013/2014 (Dato ajourført: 17. september 2013)

Dato/Månad	Tiltak/Arrangement	Stad	Deltakarar/Ansvarlege
17.-20. sept	Styretur		Styret
30. september	Fylkesstyremøte		Styret
19. Oktober	Temadag Eigarskifte	Molde	
Innan 31. okt	Årsmøter i lokallaga		Medlemmene/lokallaga
8.-9. november	Leiar møte i M&R Bondelag	Håholmen, Averøy	Lokallagsstyra og fylkeslag
20. nov	Søknad Aktivt Lokallagsmidlar		Lokallaga
27.-29. november	Skattekurs: Tema:	Alexandra, Molde	Samarb. Rekneskapskontor
11. desember	Fylkesstyremøte		Styret

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: PB 2047 Moldegård 6402 Molde	Besøksadresse: Fannestrandveien 63. Molde	Telefon: 71 20 28 90	Mobil: 41 41 88 71	E-postadresse: more.romsdal@bondelaget.no
Møre og Romsdal Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891	Internet:
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto:	8101.05.91392	www.bondelaget.no/moreogromsdal

Januar	Fylkesstyremøte		Styret
Jan	Frist for lokallaga forslag til valnemnda		
jan / feb.	Møte i valnemnda		
Jan/feb	Samling for nye, unge bønder	Alexandra, Molde	
ca. 1. feb	Lokallaga frist sende inn saker fylkesårsmøte		
Feb	Fylkesstyremøte (årsmeld/rekneskap)		Styret
Feb	Lokallaga frist uttale jordbruksavtala		
1. mars	Kontingentforfall		
Mars	Fylkesstyremøte (handsame jordbr.avtala)		Styret og samvirkerepr
7. mars	Landbrukskonferanse	Alexandra, Molde	Landbruksinteresserte
7.-8. mars	Årsmøte M&R Bondelag	Alexandra, Molde	Lokallaga, fylkeslaget

Datoar for samlingar i samvirkeorganisasjonane:

- 30.-31. oktober: TINE SA, region Midt-Norge, regional samling
- 1. - 2. november: Agro Hordaland, der fleire samvirkeorg har regionsamling for Vestlandet, for Nortura og Tine gjeld dette også tillitsvalde på Sunnmøre.
- 6.-7. november: Nortura Regionutval Midt-Norge har møte i Trondheimsområdet. Involverer kretstillitsvalde i Trøndelagsfylka og Nordmøre/Romsdal.
- 8. - 9. november: Felleskjøpet har messe på Lillestrøm "Bedre Landbruk", med deltaking av bønder/tillitsvalde frå MR (For å unngå kollisjon med møta i Nortura og Felleskjøpet, har M&R Bondelag prøvd å utsette sitt leiarmøte med ei veke, men dette passa ikkje for alle. Leiarmøtet blir på Håholmen 8. og 9. nov).

5/2013 Representasjon og invitasjon til møter og arrangement

19. og 20. oktober 2013: Ullseminar, Tingvoll

6/2013 Aktiviteter og møter i lokallagene

7/2013 Referat fra møter og arrangementer

30. mai: Møte i småsamfunnsgruppa, Fylkeshuset, Molde, Arne Rekkedal.

Sakliste: Behandling av fire søknader om bygdemobilisering og drøfting av felleskonferansen Vestlandsk vidsyn 24.-25. september i Ålesund med tema som attraktive lokalsamfunn, mobilisering for næringsutvikling og arbeidsinnvandring.

3. juni: Arbeidsmøte om Matfestivalen, Bondelagskontoret.

Disse møtte: Birgit Kjerstad, Anne Katrine Jensen, Arnar Lyche og Arild Erlie (delvis)

Tema: Møre og Romsdal Bondelag har scena i Sunnmørshallen til disposisjon i 2 timer under Matfestivalen. Formålet med arrangementet er å fremme norsk matproduksjon.

5. juni: Møte i Landbruksselskapet i Møre og Romsdal, Inge Martin Karlsvik, Arnar Lyche.

5. juni: Møte om storfekjøtt-prosjektet, Arnar Lyche

Det blir holdt oppstartsmøte i Molde fredag 27. september.

10. juni: Arbeids- og idemøte om beiting, Fylkeshuset, Molde

Bioforsk og Fylkesmannen inviterte til arbeids- og idemøte om beiting på Fylkeshuset i Molde. Gunnhild Overvoll, Arnar Lyche, Arild Erlie møte frå Bondelaget.

Tema for møtet: Korleis kan me jobbe aktivt med beitespørsmål? Kva kan vere fylkesmannen, kommunane og landbruksorganisasjonane si rolle i dette arbeidet?

Bakgrunn: Fylket har store unyttede beiteressursar, både i inn- og utmark. Bruken av utmarksbeite har gått ned dei siste åra, medan bruken av innmarksbeite viser ein liten auke. Årsakene til nedgangen i bruken av utmarksbeite er fleire: Dyretallet har gått ned, samstundes som det er meir ledig innmark. I mange område i fylket er det problem med sjukdom og rovdyrskade på beite. Dårlege gjerde og uklare ansvarstilhøve om gjerdeplikt kan gjere det vanskeleg å få til ønska beiting. I den vedtekte landbruksmeldinga for Møre og Romsdal er det sett som mål at beitebruken i fylket skal aukast, målt i tal dyr og areal. Tiltaka som er skisserte, er mellom anna:

- Kartlegge beitearealet i kommunane for å utnytte beiteressursane betre
- Innføre tilskott til kommunane og faglaga for å kartlegge beiteressursane og fremje samarbeidsløysingar lokalt
- Auka satsing på gjerding

11. juni: Representantskapsmøte Norges Bondelag, Loen, Inge Martin Karlsvik, Arnar Lyche.

12. - 14. juni: Årsmøtet i Norges Bondelag i Loen

Utsendinger fra Møre og Romsdal var foruten fylkesleder Inge Martin Karlsvik de årsmøtevalgte utsendingene Anne Katrine Jensen, Odd Helge Gangstad, Oddvar Mikkelsen (vara for Trond Malmedal som meldte forfall), Arne Rekkedal, Gunnhild Overvoll og Petter Melchior.

Arnar Lyche møtte som organisasjonssjef. Odd Chr. Stenerud, Giske, deltok som ordstyrer og Arne Magnus Aasen, Tingvoll, som varaordstyrer i årsmøtet. Yngve Røøyen, Surnadal, møtte for Bygdeungdomslaget sentralt.

En av de mest profilerte og veteranene på Bondetinget, Odd Christian Stenerud fra Godøya i Giske, ble behørig takket av etter å ha frasagt seg gjenvalg etter hele ni år som stødig og myndig møteleder av årsmøtet. Men Møre og Romsdal beholder fortsatt møteledelsen av Bondetinget ved at tidligere fylkesleder i Møre og Romsdal Bondelag, Arne Magnus Aasen, Tingvoll, ble valgt til ny ordfører i årsmøtet. Med dette vervet møter han også fast ved styrebordet i Norges Bondelag. Det gjør også Nina Kolltveit Sæter fra Surnadal som ble valgt til nytt styremedlem. Hun representerer Tine i Bondelagsstyret, og er nestleder i Tine-styret sentralt.

Nestleder Anne Katrine Jensen frontet i generaldebatten et forslag fra de tre fylkesbondelagene i Midt-Norge der de ber styret i Norges Bondelag ta initiativ til å opprette en gruppe som skal se på utfordringene i melkeproduksjonen. Gruppen må analysere problemstillinger som økonomi, investeringsvilje, rekruttering, strukturutvikling, og peke på nødvendige tiltak for å få ønsket utvikling.

Kommentar på styremøtet 17. september: Fylkesleder Inge Martin Karlsvik vurderer å følge opp saka på ledermøtet i Norges Bondelag på Gardermoen 25. og 26. september.

18. juni: Møte om seminar Bonden i tidsklemma, Bondelagskontoret.

Sigmund Trønsdal og Trude Iren Saure møtte for Landbrukets HMS-tjeneste. Arnar Lyche og Atle Frantzen for Bondelaget.

20. juni: Årsmøte i Studieforbundet Næring og samfunn, Molde. Atle Frantzen

25. juni: Informasjons- og diskusjonsmøte om Grønn forskning i Midt-Norge, Fylkeshuset, Molde, Arnar Lyche

Gjennom flere år har det gått eit felles prosjekt mellom Møre og Romsdal og Trøndelagsfylka med tittelen Grøn Forskning i Midt-Norge. Prosjekteigar er Midtnorsk Samarbeidsråd. Prosjektet bidrar til at det midtnorske landbruket skal kunne hente ut større gevinstar frå forskning og utvikling. Ambisjonen i prosjektet har vore fleire forskingsprosjekt som gir så etterspurde og anvendbare resultat at dei vert tatt i bruk i landbruket og at dei skal gi auka verdiskaping.

Prosjektet har fått merksemd langt ut over regionen sine grenser, og har oppnådd gode resultat undervegs. Fylkeskommunen og fylkesmannen har motteke sluttrapport frå prosjektet, og det er lagt planar for vidareføring og vidareutvikling av arbeidet. Prosjektleiinga v/Øyvind M. Jakobsen presenterte prosjektet nærmare.

Dagsorden: Resultater og erfaringer fra gjennomført Grønn forskning i Midt-Norge. Planer framover: Grønn forskning 2013 – 2016. Felles diskusjon om veien vidare for Grønn forskning – fokus Møre og Romsdal

16. august: Møte med jordbærbonder og fruktdyrkere i Valldal.

Fylkesleder Inge Martin Karlsvik hadde møte med Audun Skjervøy og Signe Brenna ang situasjonen i frukt/bær i Valldal.

Store overvintringsskader på jordbær. Flere med 20% avling. Det vil si negativt driftsresultat. Adskillig færre innleide arbeidstakere. Frukt noe bedre, men en del utgåtte frukttrær.

Avlingsskadeerstatning er grei nok, men en del uklarheter fra fylkesmannen på om jordbær uten dekke av duk er berettiget erstatning. Kommer en henvendelse fra Audun om dette senere.

20. august: Konferanse "Matkultur og reiseliv", Matfestivalen i Ålesund, Inge Martin Karlsvik, Hvordan bruke lokal mat og framheve norsk matkultur i større grad? er temaet for konferansen.

Bakgrunnen for konferansen er å sette et sterkere fokus på sammenhengen mellom en levende matkultur og næringsutvikling innen lokal matforedling, landbruk og reiseliv.

På konferansen samlet aktører som arbeider med produksjon, foredling, logistikk, markedsføring og kvalitetssikring av lokal mat. Ei viktig målgruppe for konferansen alle som jobber med konseptutvikling basert på matopplevelser og matkultur.

Arrangører Den Norske Matfestivalen, Fylkesmannen i Møre og Romsdal og Innovasjon Norge i samarbeid med Destinasjon Ålesund og Sunnmøre og Mat langs Nasjonale turistveger.

Bra program, men alt for dårlig oppmøte.

20. august: Seminar NÆRING TIL NORGE - Hva skal vi leve av? Oslo, Armar Lyche

Fagforbundet og Alliansen Ny Landbrukspolitikk inviterte til åpent seminar om næringsutvikling og landbrukspolitikk på Litteraturhuset i Oslo

Tema: Næringspolitikk og bobleøkonomi - **Christian Anton Smedshaug (AgriAnalyse)**, Politikken og drivkreftene - **Amund Venger (tidl generalsekretær i Bondelaget)**, Hva er status i norsk jordbruk? - **Svenn Arne Lie** (forfatter), Tollvern, markedsrett og muligheter - **Svein Førde (NNN)**, Norsk landbruk sett fra Afrika - **Helene Bank (For Velferdsstaten)**, Hva spiser ei ku? Arealbruk og produksjonsmåte - **Odd Magne Harstad (UMB)**, Familiejordbruk eller selskapsjordbruk? - **Jan Davidsen** (Leder Fagforbundet), Lønnsomt landbruk - **Ole Christen Hallesby (Landbruksrådgiver)**.
Ordstyrer Per Olaf Lundteigen (stortingsrepr).

23. august: Matfestivalen i Ålesund - Bondelaget bød på sterke meninger og gode opplevelser

Fra hovedscena i Sparebanken Møre Arena (tidl. Sunnmørshallen) under Matfestivalen i Ålesund bød Møre og Romsdal Bondelag fredag 23. august på sterke meninger og gode opplevelser. I et to-timers program fra kl. 14.00 til kl. 16.00 "om vårt daglige brød", framført musikk og underholdning, faglige og historiske innslag og politisk debatt.

Grappa Ferdafolk med Knut Ivar Bøe og Ingunn Linge Valdal startet med fantete og fantasifull fjordamusikk.

Rose Bergslid, Bente Sørvik og Toril Romfo fra Tingvoll fulgte opp med skråblikk og skuespill - om bonden og kua. Dette har de tidligere hatt suksess med på Tingvoll og på fjorårets Dyregoddagane i Gjemnes.

Den frittalende **Fjørtoft-bonden Odd Einar Fjørtoft** hadde mye på hjertet. Han holdt appellen "Bonden trengs".

Tidligere førstekonservator ved Romsdalsmuseet i Molde, **Bjørn Austigard**, kåserte rundt temaet "By og land hand i hand".

Bondelagets arrangement i Sunnmørshallen avsluttet med **politisk debatt** om den norske maten. Arbeiderpartiet eller Høyre, gjør det noen forskjell? Her stiller stortingskandidatene Tove Lise Torve (Ap), Sunndal og Helge Orten (H), Midsund.

Omtale lagt ut på hjemmesida: Er vi for stinne til å bry oss?

Har velstanden blant folk flest gjort oss stinne og mette? Har vi glemt noe på veien? Trenger vi en påminnelse nå rett før stortingsvalget? Det var noe vi prøvde å samle publikum til, men det er tydeligvis lettere å komme i kontakt med folk gjennom maten med smaksprøvene og matboder vegg i vegg i hallen enn med den "åndelige" føda!

Tilbakemeldingene fra de over 50 tilhørerne som møtte opp var et kjempebra program med musikk og underholdning, faglige og historiske innslag og politisk debatt. Programmet var et godt forsøk på å gi Den Norske Matfestivalen i Ålesund et litt videre innhold enn bare ei "messe" for handel og gratis smaksprøver. Men det er ikke lett å få byens folk i "tale" på en fredags ettermiddag i finværet like etter ferien. Hva må til for å engasjere mette nordmenn? Er lite oppmøte et bilde på det ulike fokuset det er på landbrukspolitikk i næringa og hos folk flest i byene?

Kommentar på styremøtet 17. september: Vurdere om vi ikke skal satse så mye på egne utadretta aktiviteter under Matfestivalen, men heller bruke tid og ressurser på å delta på seminar og arrangement som arrangeres av festivalen. M&R Bondelag kan holde styremøte i Ålesund i festivaluka.

Lørdag 24. august: Syltemartna i Tresfjord– Arild Erlien deltok på stand lørdag 24. aug sammen med Vestnes Bondelag.

Søndag 25. august: Åpen Gard, Rauma Bondelag,

150 besøkende. Både småbarnsfamiliene og den aktive bonden koste seg med aktiviteter da Rauma Bondelag arrangerte Åpen Gård på Unhjem Gård i Isfjorden søndag 25. august. Vertskapet Selma Damman og Arno Landman hadde sammen med arrangøren lagt til rette med mange aktiviteter for barn og voksne: tråtraktor, barneridning, hopping i høy, melking, jurklutkasting, natursti, prøveligging i «senga» til kua og en veterinær kom for inseminering av ku og avhorning av kalv.

26. august: Møte med Norsvin, Molde, Inge Martin Karlsvik

Møte med Linda Myren Gjerde og Reidar Lindset i Norsvin om situasjonen i svinenæringa. Den er dramatisk. Forbruket synker. Produksjonen under kontroll. Forventer de første konkursene?

28.aug: Møte med Eide Næringsforum. Inge Martin Karlsvik

Eide bondelag møtte også. Gardsomvisning. Tema: Informasjon om landbruket lokalt og regionalt. Smil- midler, Politisk påvirkning, Landbrukskontor, Hoppid, Hva kan næringsforumet og landbruket gjøre for hverandre.

Fredag 30.august – søndag 1. september: Dyregod-dagane på Batnfjordsøra i Gjemnes

Årets Dyregod-dager var den femte i rekken, og i følge arrangøren ble det tidenes messe med vel 18.000 små og store innom portene de tre dagene arrangementet pågikk. Bondelaget stilte også i år med stand sammen med 18 andre organisasjoner i landbruket.

Fredag var Bondelaget medarrangør av en vellykket skoledag med undervisning for over 400 tiende-klassinger, der organisasjonssjef Arnar Lyche hadde en av de seks postene elevene var innom.

Fredag ettermiddag hadde NRK-radio Møre og Romsdal direkteending fra arrangementet og med valgdebatt om landbrukspolitikken mellom Jenny Klinge (Sp) og Helge Orten (H). her stilte Bondelagets fylkesleder Inge Martin Karlsvik opp som medkommentator til debatten i radioen.

Lørdag 31. august: Fagseminar på Dyregod-dagane

Politikk, agronomi og dyrevelferd var tema på fagseminaret som Møre og Romsdal Bondelag, Småbrukarlaget, Landbruk Nordvest og Bioforsk arrangerete i Kulturstua på Batnfjordsøra i Gjemnes under Dyregod-dagane lørdag 31. august kl 11.00–13.30.

Lars Fredrik Stuve, direktør i Norske Felleskjøp, tok for seg ”Hvordan når vi målet om økt norsk matproduksjon?” Ivar Bakken, daglig leder i Landbruk Nordvest, snakket om ”Økte avlinger – hva må til?”. Kristin Sørheim, direktør ved Bioforsk Økologisk, om ”Dyrevelferd sett i lys av strukturendringene i landbruket?”, og Merete Furuberg, leder Norsk Bonde- og Småbrukarlag, foretok oppsummering.

Kommentar på styremøtet 17. september: Ikke fornøyd med oppmøtet på seminaret. Arrangøren av Dyregod-dagane bør unngå at slike seminar kolliderer med andre aktuelle arrangement for målgruppa. Bondelaget bør bidra med noe faglig, men kanskje vurdere å kutte ned til kortere seminar (en time uten matservering)

Søndag 1. september: Åpen Gard, Vestnes Bondelag,

Vertskap: Åsvin, Vestnes, Søren Johan Øverås/Anette Øverås. Over 500 besøkende var innom i løpet av dagen, og dei fekk oppleve det meste som kan opplevast på ein gard. Leiar i Vestnes Bondelag, Grete Misfjord, seier til VestnesAvisa at dei er svært nøgd etter arrangementet.

Søndag 8. september: Åpen Gard, Fræna Bondelag,

Både små og store koste seg da over 400 besøkende fant veien til Fræna Bondelag sitt Åpen Gard arrangement søndag på Lindset i Malmefjorden med Anne Rygg Lindseth og Jon Arne Lindseth som vertskap.

11.-12. september: Sekretariatskonferanse Norges Bondelag, Hurdalsjøen. Hele fylkeskontoret.

8/2013 Andre saker**8.1.- Prosjektstilling i Møre og Romsdal Bondelag**

Treårig rekrutteringsprosjekt "Fortsatt drift på livskraftige landbruksbedrifter" er tidligere vedtatt av fylkesstyret. Regional- og næringsutvalet i fylkeskommunen har bevilget tilskudd, og det er BU-midler fra Fylkesmannen i M&R. Prosjektet har som oppgave å arbeide aktivt med gårdsbrukere som nærmer seg pensjonsalder og der det er usikkert om det blir fortsatt drift. Målet er at driften på flest mulig bruk blir videreført.

Annonseinnrykk i avisene Tidens Krav, Romsdals Budstikke, Sunnmørsposten og Bondebladet. Søknadsfrist var satt til 15. juni.

Det kom inn 16 søknader. Styret ga fullmakt til Arbeidsutvalget å foreta intervjuer for ansettelse. 4 personer ble innkalt til intervju i uke 26 og 27.

Per Eldar Nakken, Molde, er ansatt som prosjektleder. Han er 45 år og utdannet sivilagronom. Han er oppvokst på gård og har bred arbeidserfaring i landbruket. Blant annet som rådgiver i Tine, saksbehandler i Innovasjon Norge, jordbrukssjef i Fræna, og nå seksjonsleder for strategi og næringsutvikling i Møre og Romsdal fylkeskommune.

Prosjektperioden løper fra 1. desember 2013 til 1. desember 2016. Kontor hos M&R Bondelag.

Kommentar på styremøtet 17. september: Det bør oppnevnes styringsgruppe for prosjektet på styremøtet 30. september: Bondelaget, Småbrukarlaget, Fylkesmannen, fylkeskommunen.

8.2. Saker frå Bygdekvinnelaget:**8.3. Saker frå Bygdeungdomslaget:****8.4. Annonsering Åpen Gard**

Gjensidige Nordmøre og Romsdal har dekket kr 15.000 til annonsering i dagsavisene av Åpen Gard arrangementene.

SAK 31/2013: Fylkesstyremedlemmers deltakelse på lokallagsårsmøtene

Forslag til årsmøtedatoer i tida 1.-31. oktober er sendt lokallaga (Vedlegg i lokallagsbrev 10. sept). Styret fordelte **fylkesstyremedlemmene for deltakelse i lokallagsårsmøtene. Lista vedlagt protokoll.**

For første gang har styret i Møre og Romsdal Bondelag fordelt fylkesstyremedlemmene for deltakelse i alle lokallagsårsmøtene. Styret har prøvd å fordele og prioritere lokallag hvor de ikke har vært på besøk tidligere.

Frist til 25. september for lokallaga til å fastsette endelig dato, og melde fra til fylkeskontoret om tid og sted for årsmøtet. Noen lag synest det er dårlig oppmøte på årsmøtet. Flere lag kan slå seg sammen om å holde fagmøte/årsmøte. Fleie av lokallaga som er i samme kommune eller er i nærheten av hverandre, er derfor sett opp samme dag.

På styremøtet var det idedugnad på aktuelle tema på plansjer som kan brukes i foredrag på årsmøtene. Arnar gjør ferdig plansjene til styremøtet mandag 30. september.

Følgende ble tatt opp på styremøtet:

Ikke bruke mange plansjer. Plansjene invitere til diskusjon. Fokus på optimisme, rekruttering og ungdom som skal inn i næringa. Ny regjering – hva betyr det for deg? Erfaringer fra Irlandsturen. Vårens jordbruksforhandlinger. Organisasjonsarbeid på grunnplanet, verving, Malawi-prosjektet.

Vedtak:

Lokale årsmøter er en viktig øvingsarena for fylkesstyremedlemmene, og en viktig arena for meningsutveksling mellom medlemmer og signal fra lokallaga inn til fylkesstyret. Styret ser på medlemspleie som viktig. Styremedlemmer og tilsette ved kontoret ønsker å delta på årsmøtet. Styret fordeler og prioriterer deltakelse i lokallag hvor de ikke har vært på besøk tidligere. Flere lag kan gjerne slå seg sammen om å holde fagmøte/årsmøte.

SAK 32/2013: Mosjonskrav storfe - høring Mattilsyn veileder

I desember 2012 utsatte LMD iverksettelse av kravet om mosjon for storfe i løsdriftsfjøs til 1. januar 2014. Mattilsynet har nå sendt et utkast av veiledningen til mosjonskravet på høring. Norges Bondelag vil sende inn et høringssvar innen fristen 11. oktober. Saken vil også diskuteres i styremøte tirsdag den 24. september. **Dersom fylkene ønsket å komme med innspill, måtte disse komme senest 23. september dersom innspillet skulle være med i styremøtet dagen etter.** M&R Bondelag mottok høringsbrev på e-post fra Norges Bondelag 6. september.

Mattilsynet ba særlig om å få tilbakemelding på følgende:

- Dersom mosjonskravet - slik dette formuleres i forskriften § 10 - oppfattes å ha et annet innhold eller bør forstås på en annen måte enn det som Mattilsynet legger til grunn i veilederen.
- Hvilke vilkår som bør stilles til en eventuell dispensasjon i de tilfellene kravet til mosjon ikke kan oppfylles ihht § 10, fordi det ikke er mulig eller formålstjenlig å oppfylle kravet om beite eller mosjon på annet utendørs område, samtidig som situasjonen er så spesiell at en dispensasjon etter § 28 bør vurderes.

Bakgrunnsinformasjon til § 10 om mosjon og beite

- Kravet om mosjon finnes i forskrift om hold av storfe (<http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20040422-0665.html>) § 10, jf også vedlagt høringsbrev fra Mattilsynet.
- § 10 tredje ledd om utvidet beitetid og mosjon utenom sesong for storfe på båsfjøs må sees i sammenheng med forskriftens § 32 om overgangsordninger der det står at: *"Kravet etter § 10 tredje ledd om utvidet beitetid og mosjon utenom beitesesongen for storfe som oppstalles i båsfjøs, trer i kraft 1. januar 2024 for båsfjøs som var i bruk 22. april 2004 og har vært i sammenhengende bruk siden."*
- I juli fastsatte LMD en endring av § 10 i tråd med konklusjonene fra arbeidsgruppen som så på løsdriftskravet i en bredere miljøpolitisk sammenheng og som bl.a. anbefalte at det ved plassering av nye fjøs skal det stilles krav om muligheter for beiting og at bestemmelsen om luftegård som alternativ til beite omformuleres til kun å gjelde i spesielle tilfelle. Mattilsynet hørte en endring av forskriften i tråd med dette i 2010, men LMD fastsatte altså forskriftsendringene først i sommer.
- Ved fastsettelsen av endringen i sommer tok LMD også tatt inn en formulering om at *"annet utendørs område"* likestilles med luftegård *"dersom egnet beite ikke er tilgjengelig for fjøs bygd før bestemmelsen trer i kraft ..."*. Denne formuleringen har ikke blitt hørt tidligere, og vi ber om at dere er oppmerksom på denne ved eventuelle innspill og kommentarer til veilederen.

Kommentarer i fylkestyret: For knappe frister, kritikk for seint utsendt fra Norges Bondelag. Sendte tilbakemelding til Norges Bondelag om ønskelig hatt bredere organisasjonsmessig behandling av saka.

Vedtak: Arbeidsutvalget gjør ferdig uttalen fra Møre og Romsdal Bondelag, og sender den til Norges Bondelag innen fristen 23. september.

Arbeidsutvalget i Møre og Romsdal Bondelag sendte 23. september disse kommentarene til NB:
Mosjonskrav storfe

Det har tidligere i prosessen vært presisert at det er et mosjonskrav og ikke beitekrav. Nå har saken tatt en annen vending. For nye bygg er det beitekrav. Vi mener det er viktig at det ved utvidelse av eksisterende bygninger må kunne tilpasses med luftegård/mosjonsareal. Om dette ikke likestilles i veilederen, er det viktig med en fleksibel dispensasjonsadgang i slike tilfeller. Utstrakt beiting med store buskaper på eksempelvis 50 – 60 melkekyr er generelt krevende i mange bygder i Møre og Romsdal. Det er viktig at også utmarksbeite kan regnes som beiteareal til storfe.

SAK 33/2013: Stortingsvalget 9. september 2013

Den nye Mørebenken 2013-2017 ser slik ut: Else-May Botten (Ap), Molde, Fredric Holen Bjørdal (Ap), Ørsta, Harald Tom Nesvik (Frp), Ålesund, Oskar Grimstad (Frp), Hareid, Helge Orten (H), Midsund, Elisabeth Røbekk Nørve (H), Ålesund, Rigmor Andersen Eide (KrF), Ålesund, Jenny Klinge (Sp), Surnadal og Pål Farstad (V), Kristiansund.

Stortingsvalget gir regjeringsskifte. Høyre, Frp, Venstre og KrF har flertall i Stortinget.

Fylkeslaget har siste året hatt god politikerkontakt, og stortingskandidater har deltatt på mange arrangement: September 2012: Bondelaget møtt fylkespolitikere og stortingskandidater i både Arbeiderpartiet og Høyre.

Februar 2013: Samrådsmøte i Kristiansund mellom Arbeiderpartiet og Bondelagene i Midt.Norge.

Februar: Gardsbesøk Helge Orten i Gjemnes.

Februar: Landbrukspolitisk møte i Surnadal arr. av lokalt Bondelag og fylkesbondelaget der landbruksministeren og Rigmor Andersen Eide (KrF) deltok.

Mars: Fylkesårsmøtet i M&R Bondelag. Helge Orten (H), Else May Botten (Ap) og Steinar Reiten (KrF) deltok i paneldebatt.

Mars: Kvinnekonferanse i Molde: Jenny Klinge (Sp), Tove Lise Torve (Ap) og Ingrid Opedal (SV).

Mai: Gardsbesøk Tove Lise Torve (Ap) i Halså.

August: Matfestivalen i Ålesund. Debattmøte mellom Helge Orten (H) og Tove Lise Torve (Ap).

August: Dyregod-dagene i Gjemnes. Bondelaget med initiativ til NRK-debatt om landbruk mellom Jenny Klinge (Sp) og Helge Orten (H).

Telefonmøte foran stortingsvalget

Lokallagsledere og fylkesstyret ble innkalt til peptalk om aktiviteter i valgkampen mandag 26. august kl. 21.00-21.30. P.g.a. flott vær med sol og mot slutten av slåtten var deltagelsen dårlig, slik at møtet ble ikke den peptalken foran valget som vi hadde tenkt.

Tema: Siste innspurt mot valget. Hva kan fylkeslaget og lokallaga gjøre de siste ukene?

I Bondelaget har årets stortingsvalg vært hett tema lenge. Hva kan vi gjøre for å påvirke politikere og velgere til å fokusere på den norske matproduksjonen? Og hvordan får vi fram skillelinjene mellom de politiske partiene i landbruks- og matpolitikken? Det har vært de store spørsmålene, og som det har vært jobbet etter. I hvor stor grad vi har lyktes med vår iherdige innsats er umulig å måle, men forhåpentligvis gjør det en forskjell.

Rundballeaksjon over hele fylket for Matvalget

Ved hjelp av rundballer fortalte bønder over hele landet at stortingsvalget er et MATVALG. I den siste uka før valget kom det også opp mange rundballer langs veiene i Møre og Romsdal for å synliggjøre at valget handler om hvor mye av maten i Norge norske bønder skal produsere i framtida, og hvor i landet det vil skje. Bilder fra hele fylket ble lagt ut på hjemmesida.

Organisasjonssjef Arnar Lyche hadde i uka før valget en ringerunde til mange lokallag med oppfordring til å legge ut rundballer med påskrift.

Brosjyre Matvalget

10. august fikk alle lokallag tilsendt direkte fra Norges Bondelag en firesiders brosjyre i posten, MATVALGET. Små/mellomstore lag vil få 300 brosjyrer, større lag 600 brosjyrer. Bondelaget ønsket at denne brosjyra delt ut i postkassene i nærområdet. Hensikten var å få velgerne til å la hensynet til norsk matproduksjon veie tungt når de skal avgi sin stemme. Målet var å påvirke de påvirkbare.

Hjemmeside 04.09.2013: - Vi trenger ikke lettvinde populist

- Jeg synes det er ille når våre folkevalgte slenger om seg med halvsannheter og usannheter når de argumenterer for sin politikk. Det er ikke tillitsvekkende. Norge trenger stortingspolitikere som lytter til folket og som søker kunnskap, og ikke lettvinde populist. Det skriver organisasjonssjef i Møre og Romsdal Bondelag, Arnar Lyche i et leserinnlegg som er sendt avisene i fylket som svar til det stortingsrepresentant for FrP, Harald Tom Nesvik, har skrevet feilaktig om landbruk og toll i flere aviser her i fylket.

Hjemmeside 03.09.2013: Vestlandsbonden frykter blåblå landbrukspolitikk

Mange bønder tror de vil gi opp gårdsdriften dersom Høyre og Fremskrittspartiets landbrukspolitikk blir satt ut i livet. En ny undersøkelse viser at på landsplan er det bøndene i Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane og Hordaland som ser mørkest på en blåblå landbrukspolitikk.

Både Høyre og Fremskrittspartiet er klare på at de ønsker seg en ny retning for det norske landbruket. På oppdrag fra Norges Bondelag har Agri Analyse gjennomført en undersøkelse hvor bønder blir bedt om å ta stilling til hvordan de to partienes landbrukspolitikk vil innvirke på deres gårdsbruk. (Pressemelding M&R Bondelag).

Hjemmeside 02.09.2013: Næringsmiddelindustri ♥ Landbruk

Det er eit skjebnefellesskap mellom norsk landbruk og norsk næringsmiddelindustri. Stem på parti som støttar norsk landbruk. Det skriv styremedlem i M&R Bondelag, Gunnhild M. Overvoll frå Stranda i eit lesarinnlegg.

E-post sendt 13. september til Høyre i Møre og Romsdal ved stortingsrepr Helge Orten og Elisabeth Røbekk Nørve og fylkessekretær Heidi Nakken:

Gratulerer med valgresultatet! Nå har dere virkelig fått sjansen til å vise hva dere er gode for. For oss i Møre og Romsdal Bondelag er det svært viktig ha god dialog med dere. Som arbeidsmåte har vi mer tro på den gode dialogen enn heftige konfrontasjoner. Vår oppgave er å gi de folkevalgte best mulig innsikt og forståelse i landbrukets muligheter og begrensninger. Hva er potensialet og hvor er flaskehalsene? Høyre har formulert noen klare mål for landbrukspolitikken, og skal dere nå disse er det helt nødvendig å lytte og spille på lag med næringa. Produksjon av norsk kvalitetsmat krever veldrevne produksjonsarealer og velfungerende driftsapparat, samt kompetente og arbeidsvillige bønder. Hvordan stimulerer vi disse faktorene på best måte, på kort og lang sikt, er spørsmålet?

Petter Arne Ekroll i Skodje Samdrift har lenge ytret ønske om å få besøk av Høyre-politikere. Han er leder for en av de aller største og mest veldrevne samdrifter her i fylket, og har mange tall å presentere fra egen drift. Jeg tror det er svært nyttig for dere (og også for oss) å høre hva han har å melde. Vi har snakket om det tidligere, og dere har vært positive. Er det mulig å finne en dag om ikke så alt for lenge?

Svar fra Elisabeth Røbekk Nørve 16. september:

Takk for gratulasjon og hyggelig invitasjon! Jeg deltar gjerne i et møte med dere og besøk hos Petter Arne Ekroll i Skodje Samdrift, etter at det nye Stortinget har fått konstituert seg, og vi har litt mer oversikt over hva som skjer fremover. Det beste hadde vært om vår fylkessekretær Heidi Nakken kunne koordinere ett slikt møte.

Vedtak: Styret tar saka til orientering. Styret merker seg at det generelt i valgkampen har vært lite om landbruk i media.

SAK 34/2013: Situasjonen i lokallagene - sammenslåing

Mange lokallag har få medlemmer og liten aktivitet. Fleire lag vurderer å slå seg sammen, eller holde felles fagmøter/årsmøte/aktiviteter. Det er ventet at flere lokallag drøfter eller gjennomfører sammenslåing ved årsmøtene i høst. Fylkeslaget registrerer at noen få lokallag ikke har hatt aktivitet og årsmøte på mange år. Bl.a. gjelder det Geiranger med 7 medlemmer.

Vedtak: Fylkeslaget vil be Geiranger Bondelag vurdere å slå seg saman med Eidsdal og Norddal Bondelag. Fylkeslaget mener at lag som ikke har hatt årsmøte på flere år skal slå seg sammen med nabolag, slik at medlemmene får de tilbud de har krav på gjennom lokallaget. Lag som ikke vil slå seg sammen må holde årsmøte og stille et styre, slik lovene krever.

SAK 35/2013: Felles styremøte med Trøndelags-fylkene

Foreslått å invitere de to Trøndelagsfylkene til felles styremøte februar 2014. Tema bl.a. jordbruksforhandlingene og pelsdyr (pelsdyrfarmbesøk) Alt 1: Vårsøg i Surnadal. Alt 2 Union Øye (fly til Ørsta).

Vedtak: Fylkesleder og org.-sjef kontakter de to trøndelagsfylkene om de er interessert i opplegget.

SAK 36/2013: Valgkomitekurs i Midt-Norge

Nortura ønsker å tilby medlemmene i sin valkomité i Midt-Norge kurs i valkomitéarbeid. Norsk landbrukssamvirke er forespurt om de kan arrangere kurs i Midt-Norge, og fått positiv respons. Astri Liland kan ta på seg et dagskurs mandag 28. oktober på Rica Hell Hotel på Stjørdal. Kursavgift kr 2 500. Det bør være minst 10-12 deltakere. Nortura ønsker at også Tine, Felleskjøpene og Bondelagene i Midt-Norge stiller med kursdeltakere.

Vedtak: Styret i M&R Bondelag bevilger kostnader (deltakeravgift og reise) for to personer på valgkomitekurs 28. oktober i Stjørdal, og spør først leder og nestleder i valgkomiteen om de kan delta.